

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Fjärde årg. No 2.	Prenumerationspris. 1 månad Mr. 12: — I Sverige: 1 månad Kr. 0:75 I Finland: 1 månad Fmk. 1:50	Utgives av Svenska Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddargaten 3, Reval.	Annonspris. 2 mk. pr. mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 30 penni pr. mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	12 jan. 1921.

Finlandssvenskarnas intresse för var svenska stam.

Med vilket intresse vännerna i Finland följa vår kulturkamp och omfatta Kustbon visar nedanstående upprop av Dir. J. Hartman i Åbo. Vi kunna omtala den stora glädjande nyheten, att Dir. Hartman genom detta upprop skaffat oss 112 nya prenumeranter i Finland med sammanlagt 1356 Fmk. prenumerationsavgifter. Vårt förbindligaste tack!

Dir. J. Hartmans i Åbo uppslagslista lyder:

”På den unga republiken Estlands kust och öar kämpar en liten svensk folkspillra en hård och ojämn kamp för sitt nationella fortbestånd. Denna befolkning, som sedan hedenhös har hemortsrätt i landet, har segt vidhållit sin nationella egenart samt önskar livligt bevara och utveckla densamma. De anspråkslösa ekonomiska resurser, vilka svenskfolket i Estland har till sitt förfogande, försvåra dock bemödandena i denna riktning. Få äro de intellektuella arbetarna och tung är den börda, som vilar på deras skuldror.

För att stärka samhörighetskänslan mellan de vittspridda svenskarna inom republiken utgives i Reval ett litet folkblad, ”Kustbon”, som utkommer en gång i veckan. Denna tidning har sig en viktig mission ålagd så-

som kulturspidare bland Estlands svenska folkstam. På grund av de alltjämt stegrade kostnaderna för papper och tryckning, befinner sig emellertid sagda folkblad i ekonomiskt trångmål och blir antagligen nödsakat att upphöra, därest icke understöd från stamfränderna i Sverige och Finland kan erhållas. På grund härav riktas till den för svensk kultur och dess utveckling intresserade allmänheten i förenämnda länder en vördsam anhållan om pekuniärt understöd i form av prenumeration på ”Kustbon”. Prenumerationspriset utgör per år 6 kronor i Sverige och 12 mark i Finland.

I hopp om att denna vädjan icke skall förklinga ohörd, uppmanas den ärade allmänheten att här nedan teckna prenumeration å ”Kustbon”.

Vänner till Estlandssvenskarna.“

Redaktionen av Kustbon.

Såg i senaste nummer av Kustbon en uppsatts, vari rusdryckseländet i Estland skildrades och fann även att listor skulle utsändas, för att få underskifter till förbudslag. För oss här i Finland kunde det tyckas vara en god sak, om rusdrycksfloden från Estland skulle avstanna, ty den har nog varit till förbannelse, isynnerhet för vår skärgårdsbefolkning. Men om även den olovliga importen från Estland skulle upp-

höra, så blir ej Finland nyktert för det, ty andra källor komma nog att öppnas och någon förbättring vägar man ej hoppas, så länge tvångsmetoderna råda. Väl vore om även folket i Estland skulle betänka sig två gånger, innan experimentet med förbudslagen skulle börja. Icke har denna lag hittills kunnat göra Finland nyktert och icke kommer den framdeles att kunna göra det och resultatet blir väl nog detsamma i Estland. Saken är nog av sådan betydelse, att det kunde löna sig att från Estland utsända kunskapare till Finland, ty att lita på tidningar duger ej. Nej, låt några ärliga män resa omkring i vår skärgård, för att med egna öron höra vilka verkningar förbudslagen åstadkommit och handla sedan därefter. Förbudslagen kommer aldrig att skapa nykterhet varken i Finland eller Estland, utan andra metoder måste uttänkas. Våld och tvång föra aldrig till målet. Det enda säkra medlet är energisk upplysningsverksamhet, men en sådan bör vara ärlig och fri från alla be drägerier och jesuitknep. En sådan metod går ytterst långsamt, det är sant, men förr eller senare för den till målet — folknykterhet.

F. V. P.

Strödda meddelanden.

Vår riksförsamling.

Riksförsamlingen eller riksdagen öppnades redan den 4 denes, men tills dato ha de olika partierna icke kunnat enas i frågan angående bildandet av ny regering. Förhandlingarna angående bildandet av ett rent borgerligt block ha strandat. Under tiden ha de två största fraktionerna underhandlat med varandra och möjligen få vi efter en vecka den väntade nya regeringen. Riksdagspresidenten (talmannen) O. Strandman har gett ledaren för jordbrukarnes parti K. Päts, den första, temporära, regeringens ministerpresident, i uppdrag att bilda ny regering. Han själv, Päts, kommer möjligen att bli riksäldsten, bankdirektören G. Westel möjligen finansminister och general J. Soots krigsminister. Arbetarpartiet torde få ekonomi- och utrikesministerplatserna. Kan-

didaterna äro J. Kukk och A. Piip. Inrikesministerplatsen skulle beklädas av K. Einbund (folkpar.) N. Kann (kristl. part.) hoppas man skall bli bildningsminister och jordbruksminister blir antingen A. Jürman (jordbrukare) eller Th. Pool (arbetarpart.)

Rådsrysslands representation i Estland.

Litvinov överäckte för en vecka sedan till utrikesministern sina kreditiv såsom Rådsrysslands befullmäktigade diplomatiska representant i Estland. Gukovsky skall bliva handelsfullmäktig.

Amerika hjälper.

40,000 små bespisas i Estland.

Amerikanska understödskommisionens för de baltiska länderna fullmäktige kapten Müller har den 4 januari träffat överenskommelse med estniska regeringen om gratis bespisning av

40,000 fattiga estländska barn räknat från ovannämnda datum till den 1 instundande augusti.

Polens erkännande de jure av Estland.

Estniska utrikesministeriet väntar i dagarna Polens erkännande de jure av Estlands självständighet.

Hittills har Estlands oberoende de facto erkänts av 11 stater, nämligen England, Frankrike, Italien, Vatikanen, Tyskland, Japan, Sverge, Holland, Belgien, Polen och Tschechoslovakien. De jure har Estlands självständighet t. v. erkänts endast av Råds-Ryssland och Finland.

Även i Paris förklaras det, att då det icke så snart är något hopp om att få ordnade förhållanden i Rysland, man icke längre borde uppskjuta randstaternas erkännande.

Till liv eller undergång.

Av A. S.

I

Wichterpal, Wichterpal, —
Länge nog dina gravar svara
Vad du var och ej mer kan vara.
Hoppas ej blott på skuggornas röst!
Tala i dina ynglingars bröst!
Än återstår av fädrens lära,
Att leva som de och dö med ära!

(E. G. Geijer)

Ofta har jag blickat ut till väster från Korkis höga strand och för mina blickar breder sig Wichterpal, det kära Wichterpal, där det ännu finns kvar en svag gnista av den heliga svenska elden, som, då den har slagit ut i lågor, kan ge ett återsken på himmelen. Det är sant, det finnes ju svenskar i Estland överallt och någon tycker kanske att det vore överflödigt så mycket skriva om Wichterpal, men den som känner till kartan och den som känner till våra förhållanden han

bör också veta, att den gamla svenska stammen härute på kusterna och öarna lever mycket isolerad och under olika omständigheter, därför är för den ena utposten inte allt bra nog som passar för den andra och Wichterpal torde mera än i ett hänseende förtjäna ett omnämnande.

Wichterpal, eller på Aibolands svenskan "Vippal", det är den västerom Rågöarna på havskusten belägna kommunen, där befolkningen i 5 små byar och några enskilda gårdar invid stranden, ca 200 personer, ännu är från svensk härstamning. Till ortens historia komma vi lägre fram, men vare det nu sagt så mycket, att redan för många hundra år sedan ha nordmannas söner och döttrar släktled efter släktled sätt och skördat, fiskat och röjt mark härute. Och bara en mansålder tillbaka var språket i byarna uteslutande svenska. Fritt klingade den fagra svenska sån-

gen över vikar från Näsby ända till Keibo. Men så kommo här andra tider. Under prästernas i Kors och lärarnes på orten gemensamma slag gick svenskheten i Wichterpal med stora steg till sin undergång och dagen, den mörka dagen, kom, då svenskan tystnade i såväl skolan som kyrkan. Du som läser detta, var du med då mödrarna i Wichterpal med hjärtan bristande av smärta följde sina barn till skolan, varifrån svenskan nu var bortblåst? Vet du förtälja någonting om dessa mörka tider då svenska altaret i kyrkan Kors "var svenskt ej mer"? Främmande språk talande pigor och drängar fördes in i hemmen och så snart de små sletto sig lösa från moderns kjol voro de, då de fingo lida hån och spe för sitt språk, tvungna ta i tu med estniskan och glömma sitt eget mål.

Utlandet. Sverige och Finland.

Valdemar Rudin död.

Enligt ett till Aftonbladet ingånget meddelande har förre teologie professorn vid Uppsala universitet, teologie och filosofie doktorn Erik Georg Valdemar Napoleon Rudin på söndagskvällen den 2 jan. avlidit i Uppsala i en ålder av fyllda 87 år.

Den 4 november 1865 innehöll Aftonbladet en notis, som vi här citera, enligt vilken teologie studeranden av östgöta nation V. Rudin prästvigts i Klara kyrka av biskop Bring i Linköping.

Det blev sedermera en märklig man av den dåvarande unge filosofie doktor Rudin. Inte därför att han gjorde vad man kallar karriär som prästman, docent, hovpredikant, professor och t. o. m. blev en av de aderton i akademien.

Utan det är som religiös person Rudin är märkligast. Som helt ung, redan på 1850-talet, greps han av den andliga rörelse, som gick genom tiden, och tog en verksam del i det intensiva troslov, som på den tiden levdes i konventiklarna. Som akademisk lärare har han haft ett inflytande, som knappast kan överskattas, kanske mindre därigenom att hans teologiska åskådning blivit mera allmänt anammad än genom den väckelse hans nobla, oskrymtat fromma personlighet utövat.

Men karaktären hos Rudin sammanhängde dock i hög grad med hans teologiska spekulation. Han förkastade bibelns verbalinspiration, men såg den dock som en fast, sammanhängande gudomlig uppenbarelseskund, i vilken Gud framstår som kärleken. Rudin hyste den uppfattningen, att bibeln genomgås av idén om upprättande även i synlig mätto av ett gudsrrike på jorden. Han såg den nuvarande världsutvecklingen

huvudsakligen som en utveckling av det djuriska sinnighetslivet och att den sanna församlingen endast är en liten främlingsskara. I överensstämmelse med nya testamentets uppfattning av de yttersta tingen menade han, att en strid förestår mellan antikrist och det kristna elementet och att sedan det tusenåriga riket bokstavligen skall komma.

Sömnsjuka i Finland.

I Finland har redan en längre tid den s. k. sömnjukan härjat. Flera sjukdomsfall här och där i landet.

Här meddela vi några uppgifter ur ett sist hitanlänt nummer av Hufvudstadsbladet.

Ett nytt fall i Helsingfors—Fleure i landsorten.

Under gårdagen anmäldes å hälsovårdsnämnden ett nytt fall i sömnsjuka. I dag har intet fall anmälts. Totalantalet är nu 120 i Helsingfors.

I landsorten.

I Tavastehus med omnejd ha anmälts sammanlagt 9 fall.

I Uleåborgs omnejd är epidemien enligt ingångna meddelanden svårartad. In summa fyra fall ha tills vidare annoterats.

Dessutom har sjukdomen spritt sig till Ijo och Tyrnävä, på vilken sistnämnda ort en person avlidit.

Irland.

— Från Cork på Irland förmäles om nya blodiga sammanstötningar; ytterligare irländska grevskap ha förklarats i krigstillstånd. Numera tycks dock den irländska frågan vara vid en avgörande vändpunkt. Irlands president Valeras fredsförslag är att England bör erkänna Irlands självständighet. Endast om engelska representanter äro villiga att möta Irländska representanter på likställd nationell fot komma fredsförhandlingar att vara möjliga. Enligt meddelanden från London säges Lloyd George vara villig att underhandla med honom.

Ententen och Tyskland.

Meningsolikheten mellan Frankrike och England beträffande tyska avvärningsfrågan framträder allt skarpare; såsom ett karakteristiskt symptom härpå framträder bl. a. ett mycket aggressivt uttalande mot England i Le Temps. Det förmäles emellertid att Frankrike önskar få den beramade konferensen för förenämnda frågas behandling till stånd under de närmaste dagarna. England har gått in på det franska yrkandet om en konferens i Paris för tyska avvärningsfrågan och härövar råder stor tillfredsställelse i Paris.

Med särskild förnöjelse påpekas dessutom att även Italien samtyckt att delta. Tidningarne lovprisa den fasthet Leygues visat på samma gång han ådagalagt förnuftig förståelse för de synpunkter engelska regeringen framställt. Konferensen äger rum den 19 d:s.

KUSTBON

1921.

Prenumeration å Kustbon sker på Redaktionen, Riddaregaten 3, Reval, i Sverige även hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgat. 10, Stockholm, Herr L. Hammargren, Riksbanken, Malmö, och Kammarskriveren A. H. Kihlberg, Västervik samt i Finland på Östsvensk, Samlings kansli, Regeringsgat. 2, Helsingfors, öppet månd., fred kl. 3 — 4 e. m. samt hos Herr Gösta L. Åkerblom, Skolhusgat. 57, Vasa.

Beställningar mottagas till en början icke på längre tid än tre månader.

Redaktionen.

Bethmann-Hollweg död.

Tysklands siste verkliga kansler.

Ett telegram från Berlin meddelar att f. rikskanslern von Bethmann-Hollweg avled natten till söndagen den 2 januari efter en kort sjukdom i en ålder av 64 år.

Nitti om Tysklands betalningsförmåga.

Om ententen icke prutar på sina fordringar står Europainförenkatastrof.

Berlin, 6 jan. (F. N. B.) Förra italienska premiärministern Nitti skriver i en artikel, att Tyskland icke kan betala de fantastiska summor, på vilka man räknar, och att Europa endast kan räddas undan en katastrof, om Förenta staterna, England och Frankrike pruta på sina fordringar. —

Allvarsam resning mot bolsjevikerna i nordöstra Kaukasien. De röda ha förlorat 4,000 man, 100 kulsprutor och 6 kanoner.

Paris, 6 jan. (F. N. B.) Den franska pressen omtalar, att en allvarsam resning mot de röda ryssarna förekommit i bergstrakterna i nordöstra Kaukasien, vilken redan kostat bolsjevikerna 4,000 man, 100 kulsprutor och 6 kanoner. — Radio.

Luxemburg har fått en tronföljare.

(Specialtelegram till Hbl.)

Berlin, 6 jan. (K—e.) Från Luxemburg meddelas att storhertiginnan Charlotte fött en son, blivande tronföljare.

Den hotande situationen i Österrike.

Generalstrejk väntas i januari. — Regeringen i beråd att avgå.

Berlin, 6 jan. (F. N. B.) Den österrikiska regeringens inre politiska svårigheter på grund av den vilda strejkrörelsen och den västungerska frågan komma förmodligen att leda till att regeringen blir tvungen att avgå. En generalstrejk med politiska motiv väntas utbryta i januari. Regeringen har fäst skadeståndskommissionens uppmärksamhet på den hotande situationen. Kommissionen har förklarat, att den intet förmår mot den allt allmänare fördyringen och eländet. —

Frankrikes ställning till Rådssryssland.

En märklig deklaration av franska regeringen.

Paris, 6 jan. (F. N. R.) Såsom svar på en förfrågan av deputeraden Cachin rörande Frankrikes politik gent emot Rådssryssland

har utrikesministern meddelat: 1) att utgifterna för understödandet av de vita ryska generalerna icke stiga till flere milliarder såsom det påståtts, utan till några hundra millioner, 2) att blockad mot Ryssland icke existerar, 3) att enskilda personer få knyta kommersiella förbindelser med Ryssland på egen risk och utan något ansvar från regeringens sida, 4) att franska regeringen icke har för avsikt att erkänna rådsmakten innan denna avgivit garantier för att den skall underordna sig folkrätten och respektera de förbindelser, som ingåtts av tidigare ryska regeringar, 5) att den regering, som upprättats av general Wrangel, upphört att existera efter det Wrangel blivit tvungen att utrymma det område, som han hållit besatt, 6) att franska regeringen motsätter sig all aggressiv politik och i enlighet med de allierade regeringschefernas beslut den 24 februari 1920 inskränkt sig till att bistå de folk, som angripits av Moskva-regeringen; Frankrike skall fortfarande lämna sitt stöd åt de städer, vilka på grund av rådsmaktens åtgärder tvingas att försvara sitt område och sin frihet. — Radio. (Hbl.)

Prenumeranterna

i Reval och annorstädes uppmanas härmed att skyndsamt förnya prenumerationen på **Kustbon** och insända betalning annars kunna vi icke sända tidningen.

Redaktionen öppen månd. och torsd.
kl. 6—8 e. m.

== Tèafton ==

onsdagen den 19 jan. kl. 6 e. m.

i svenska skolan,

Riddaregatan 3.

Alla välkomna!

